

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De immunitate Ecclesiarum. Consilium DXVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

ais intentioni minime suffragatur.

1. Nam in huiusmodi non personalibus, sed realibus; hoc est quæ possessionibus indicuntur exactionibus, ad extructionem murorum, caltri, seu fortalitij, perinde ut ad instructiones itinerum & pontium, l. *Ad instructiones C. De sacros. eccles. bona Ecclesiasticorum censeri, ac contributionibus subijci possunt, l. 2. C. De quibus muner. vel prestat. nemini se liceat excus. lib. 10. & ibi Lucas de Penna*; quoties huiusmodi extructio aut refectio non ad ornatum, sed exigente necessitate ad defensionem ac tuitionem civitatis & civium fit. Cum enim ad tutelam omnium pertineat, merito in eam ab omnibus contribui debet, & sic etiam de bonis Ecclesiæ temporalibus, ad quorum defensionem & conservationem huiusmodi fortalitij erectio tendit, l. *Navis onusta Ad leg. Rhod. de statutu, eleganter Bald. consil. 312. Si de iure communi vol. 3. Guido Papa decif. 78. An Ecclesia teneatur, Ioan. Franc. Ripa consil. 1. Etiam clerici sub iur. de muner. & honor. Nicol. Baldus per Ottavian. Cacheran. decif. pedem. 68. & ibid. Cacher. nu. 7. Nihil facientibus ad excusationem quorundam alijs considerationibus; quia (ut eleganter deducit Guilielmus Benedictus, ad c. Ramulus in verb. & uxorem nomine Adelastam nu. 469. & seq. De testam.) potius cortici verborum, quam intentioni iurium inhærent. Nihil etiam faciente illa consideratione, quod civium, non Ecclesiasticorum culpâ in hanc necessitatem extruendæ arcis seu fortalitij præactum Oppidum deductum sit, cum gravissimo & particulari dictæ Abbatæ damno, in quod ex imaginum confractio, & ornamentorum direptione incidit. Nam pro pœna delinquentium seu præteriti delicti hæc arcis constructio reputari non debet (pœna enim personalis est, & quemque tantum tenet, neque per extructionem arcis remissa censetur, l. *Sancimus C. De pœnis*.) sed pro futura defensione, & similibus delictorum aversione; in quo vel prima Ecclesiæ commoditas, & utilitas consistit: ita ut non satis rationi aut æquitati consentanea videatur excusatio ab hoc onere.*

2. Sed nec ad aversionem huius oneris, satis ponderis habere videtur promissio, quam Magistratus dicti Oppidi anno 1543. dictæ Abbatæ fecit; de conservanda illi immunitate adversus omnia augmenta assisiarum, jam tunc facta, & in futurum facienda, ad opus, ac conservationem fortificationis dicti Oppidi: nam restrictior videtur ista promissio; restricta scilicet ad eam fortificationem, quam civitas tunc cœperat, & postea continuavit: non etiam extensa ad hanc, quæ per Regiam Majestatem, non ex decreto Ordinum civitatis, pro avertendis seditionibus, ac turbatione rei publicæ impedienda, imperata est; maxime cum ipse Magistratus talem immunitatem promittere non potuerit in præjudicium Principis. Deinde ipsa oneris species expressa restrictiorem facit promissionem: assisia enim cum ex usu ad esculenta & poculenta pertineat, non comprehendit munera seu onera patrimonialia, quæ possessionibus indicuntur, l. *Qui immunitatem C. de mun. patrimoniorum lib. 10.* Vnde cum hæc nova indictio pro assisia non reputetur, non debet quoque sub dicta promissione contineri. Et si contineri posset, quia

Conf. Wamef. Tom. II.

tamen nova Principis, non Oppidi, indictio est, nec ad sublevationem onerum ipsius Oppidi instituta; difficile foret obtinere ex speciali hac conventionem, ac promissione, adversus illam, immunitatem vel excusationem.

Nihilominus cum ipsi inductioni adiecta quoque reperitur causa onerum ipsius Oppidi; sic ut propter illa, modus & quantitas novæ inductionis major sit constituta; probabiliter ex dicta promissione sustineri posset, quod deductis impensis dicti caltri, in eo, quod excedit, & pro illius portione, civitas dictam Abbatiam relevare, & immunem conservare deberet. Verum quandoquidem illud adhuc illiquidum est, non videmus modum nec rationem declinandæ aut subterfugiendæ promptæ solutionis, seu nantizationis: cum hæc novæ arcis extructio omnem moram & excusationem excludat. Consulto itaque Reverendum D. Abbatem futurum putamus, si cum Magistratu de hac re amicaliter agat, & promissam immunitatem urgeat. Quod si hic nihil pro voto impetrabit, superest sola protestatio, quam Reverendus Dominus solvendo faciet, de faciendâ soluti repetitione, & retinendâ ac conservandâ suâ actione adversus dictum Oppidum, seu ejus Magistratum ex dicta promissione.

De immunitate Ecclesiarum.

SUMMARIUM.

Immunitas à contributionibus necessarijs.

1. Ecclesiarum & clericorum persona ac bona sunt immunita ab omnibus exactionibus.
2. Clerici quando in casu necessitatis contribuant.
3. Clerici an sine consensu Papæ in exactiones Principis secularis consentire possint.
4. Clerici in exactiones Principum sine licentia Papæ consentientibus statuta pœna.
5. Exactionum forma antiqua inspicienda & servanda.
6. Consuetudo talliandi clericos reprobat.

CONSILIUM DXVIII.

VALDE difficiles sunt quæ pro parte Cleri provincie Hannoniensis proponuntur quæstiones; præsertim in horum temporum perplexis difficultatibus, & Interpretû Doctorumque sententijs per omnia non concordantibus: nam modò in hanc, modò in illam partem inclinat cujusque opinio; & interdum vix est ut veritati locus sit. De quâ tamen veritate quia consulimur, paucis quid de propositis quæstionibus videatur, respondebimus.

Hoc manifestum & indubitatum est (quod etiam in propositis quæstionibus assumitur) omni jure Ecclesiam & Ecclesiasticas personas, tam ratione personarum, quàm bonorum suorum Ecclesiasticorum immunes & liberas esse ab omnibus ordinarijs, & extraordinarijs exactionibus, contributionibus, indictis & superindictis. Extant enim plurima loca non tantum in jure Canonico, c. *Non minus c. Adversus De immunit. eccles. c. Quamquam de cens. lib. 6. c. 1. De immunit. eccles. lib. 6. clemen. 1. eod. tit. Concil. Trident. Sess. 25. de reformat. cap. 20. sed*

sed etiam civili ea de re, & infinita Doctorum responsa, l. Placet C. de sacros. Eccles. Auth. item nulla communis C. De Episc. & cler. quod amplificare, aut latius deducere, cum notoriū & indubitatum sit, necesse non est.

2 Sed hoc difficultatem movet, an exceptio quam jus Canonicum huic priuilegio adjicit, *Pa-norm. conf. 13. Ne hunc casum vol. 2. lafon conf. 33. Dista prelia vol. 3. Nic. Everardi Praeses conf. 41. Viss & bene;* ut scilicet jus exigendae contributionis vel indictionis, etiam super Ecclesiasticis; sit eo casu, quo occurrit tanta necessitas, vel utilitas, ut laicorum facultates non suppetant, in proposito locum habere debeat, & quomodo? Hoc certum est, utilitatem & necessitatem variè in hoc articulo considerari; & quosdam in illa constituenda esse faciliores; quosdam laxiores: ita ut plerique quaecumque communem clericis, & laicis utilitatem & necessitatem admittant; & ea quae pietatis ratio suggerit & suadet, ad utilitatem referunt, late *Panor. in d. c. Non minus nu. 18. veluti ad constructionem pontium, viarum, murorum, aut fossarum, l. Ad instructions C. De sacros. eccles. item pro defensione patriae, redemptione captivorum, aversione hostium, & alijs similibus, Anchor. conf. 96. Super dicto;* tunc potissimum, quando clericis aut Ecclesiae majus periculum imminet: ut est in occurrenti casu defensionis necessariae pro patria adversus hostes haereticos, rabiem suam magis adversus Ecclesias, & Ecclesiasticas personas exercentes, quam adversus laicos: sic ut difficile esset hunc necessitatis casum avertere; concurrente defectu facultatum in laicis, d. c. *Adversus.*

3 Major perplexitas est in modo exactionis; hoc est, an in hujusmodi casibus licitis, qui jure communi probantur, ultro, vel coactè clerici seu Ecclesiastici possint consentire in novas hujusmodi exactiones, & illas solvere, sine consensu summi Pontificis, vel eo inconsulto? Sunt qui negativè sentiunt, non esse id necessarium; quasi hujusmodi onera sint ordinaria, & sic procedant ex juris dispositione, quae ab auctoritate summi Pontificis originem habet: frustra quæ ob id precibus petendum, & expectandum sit, quod jus permittit, l. 3. C. De Episc. audien. l. 1. c. De thesaur. lib. 10. Sed verior est Panormitani, & aliorum sententia; quod tam in ordinarijs, quam extraordinarijs, atque etiam in casibus licitis, & à jure permixtis, consensus Papæ requiratur; & sine illo Ecclesiastici exactionem aliquam Principi seculari promittere, aut cum laicis contribuere non possint. Nam cum Canonica constitutio, in d. c. *Adversus*, permittit clericis, ut cum consensu suorum Prælatorum, in casu necessitatis & utilitatis extreme & ubi non suppetunt facultates laicorum, possint ultro & absque ulla coactione, subsidia conferre; hoc quoque adjicit, ut prius consulatur Pontifex: ne inferiores vel imprudenti, vel temerè ad hujusmodi subsidia se dimittant; & ut Principes seculares tanto magis ab illis exigendis abtineant: quos in illis imponendis tardiores futuros vero simile est, dum à culmine, discretionis, ac judicio Sedis Apostolicæ vident hujusmodi consilium & consensum esse petendum. Quam juris decisionem, cum multis & elegantibus rationibus, apud Panormitanum, in d. c. *Adver-*

su nu. 18. deducta & amplificata sit, latius non prosequimur.

Merito ergo conqueritur Clerus Hannonienſis de annotatione seu apostilla, quæ data est ad ejus supplicem libellum; quo propositam exactionem centesimi denarii, attentâ horum temporum calamitate, & rei publicæ utilitate, ac necessitate, etiam in suis bonis admittit; sub conditione tamen impetrandi per Regiam Majestatem consensus aut approbationis Sedis Apostolicæ: per quam annotationem apertè, dispositivè, ac præcisè requiritur dicta conditio. * Cum enim jure prohibeatur non tantum exactio, sed etiam solutio aut promissio hujusmodi exactionum ex bonis Ecclesiasticis, c. 1. De immunit. Eccles. lib. 6. d. c. *Adversus*, cum alijs supra citatis; imò penâ gravi afficiantur, aliter, quam sine consensu Sedis Apostolicæ exigentes; olim quoque eadem pena imminerebat dantebus, c. Clerici De immunit. eccles. lib. 6. hodie prohibitionis effectus saltem adhuc durat (qui est quod Ecclesiastici sine peccato prohibitioni contravenire non possint) & præterea juris prohibitio in Bulla, quæ in die cenæ Dominicæ publicari solet, plurimum intendatur: sequitur, dictum Clerum non posse ultro, & sine majore coactione consentire in hujusmodi exactionem, aliter quam adiecta illa conditione, de impetrando consensu saltem in futurum. Vbi enim imminet tanta necessitas, cui celeri remedio ac subsidio occurrendum est, & in tanta temporis angustia non potest tempestivè ad Pontificem haberi recursus, ut nunc ex facto contingit; non omitti, sed differri, & in conditione poni potest auctoritas, & consensus Sedis Apostolicæ; eoque casu sufficit Prælatorum consensus ad avertendum contraventionis & peccati periculum, *Panor. in d. c. Adversus nu. 19.* * Tantoque justior est hæc querela, quod novissima ejusdem generis exactio simili modo, & sub eadem conditione sit per Clerum admixta: ita ut nulla ratio fir, cur aliter nunc imperari, aut obtineri debeat. Nam in exactionibus, contributionibus, indictis, & superindictis antecedentis temporis usus ac forma inspicienda & observanda est, l. si publicanus §. ult. De public. & vectigal. l. 1. c. De superindictis lib. 10. nec facile ab ea per Rectorem, seu Governatorem recedendum: servandæ enim sunt provincialibus suæ prærogativæ, l. Observare §. ingressurum De offic. proconsul. præsertim quam tribuit non tantum jus Canonicum, d. c. *Adversus*, sed etiam civile d. Authen. Item nulla communis.

Neque hæc in re admittenda videtur allegata possessio exigendi subsidia sine permissu Papæ: nam contrarium demonstrat, non tantum forma antecedentium contributionum, cum speciali testimonio, seu securitate de in futurum non præjudicando; sed etiam dicti novissimi antecedentis similis exactionis acceptatio, sub eadem conditione: est enim id in omnem eventum pro interruptione possessionis accipiendum, si dici posset aliqua præcessisse; de qua ut non constat, ita nec pro illa præsumitur; quia hæc in parte possessioni contraria est juris communis dispositio, c. 1. de præscript. lib. 6. & quaecumque consuetudo contraria etiam immemorialis expresso jure reprobata, d. c. *Quamquam De censib. lib. 6. & sic qui-*

& sic quidem reprobata, ut nulla in contrarium de novo induci possit: quia esset contra jus divinum & humanum; cui sua Regia Catholica Majestas ut non potest, ita nec presumitur derogare velle. Quemadmodum in hoc articulo latè deduxit Ioannes Lupus Hispanus, in *tract. de Eccles. libertate* quest. 4. & in terminis eleganter respondit Nicolaus Everardi Praeses, d. *consil.* 42. nu. 57.

Quæ in proposito tanto potentius dicuntur ex eo, quod allegata possessioni etiam contrarietur antecedens cum ipso Principe initus olim contractus, & per viam contractus obventa promissio; quod dictus Clerus cum alijs duobus Statibus patriæ in futurum contribuere non teneretur; sed ab omnibus contributionibus & exactionibus esset exemptus; salvis & reservatis tantum casibus à jure permixtis. Quæ promissio cum non tantum per viam nudi privilegij, sed etiam contractus facta sit, vinculum juris continet, & per suam Regiam Majestatem merito observari debet, etiam cum suis subditis, multo magis his, qui suæ temporali jurisdictioni subditi non sunt, l. *Digna vox* & ibi *Doff. C. de legibus. Panor. & alij in c. 1. De probat. eleganter in hoc articulo Steph. Bertran. consil. 405. Thoma. questio. vol. 6.* Et quamvis in dicto contractu seu transactione excipiantur casus à jure permixti: non debent tamen censi illi arbitrio & libera potestate Principis permixti; sed secundum formam juris, quatenus illud permittit: quæ est, ut diximus, quod Clero exactio imperari non debeat, sine auctoritate, & permixtu Pontificis: ut exceptio juris communis sequatur juris communis regulam. Ad exemplum illius, cui permixta est libera testamenti factio, quæ forte prius carebat, quia non censetur illam aliter habere, quam secundum iuris præscriptum & formam, l. *Si quanto C. De inoff. testam.*

Nec denique dicto Clero ad præjudicium ali- quod referri debet quod adjecta in novissimè antecedente exactionis concessione conditio, de impetranda Pontificis auctoritate seu consensu, non sit purificata: nam id est allegare inconveniens ex defectu proprio. Conditionis enim illius implementum ad curam Principis, seu ejus Concilio relatum est; ideoque cum per Clerum non steterit, quod minus impleta sit, contra Principem, & minime pro eo constituendum est, si quid inde consti- tui potest, l. *In iure civili De regul. iur.* Et tantum abest, ut ex defectu hujus implementi prætexi pos- sit occasio reiiciendæ conditionis, & postulandi purum, simplicem, & absolutum consentum, ut inde etiam Clero subministretur ansa quædam iustæ & simpliciter differendi suum consensum, donec prioris consensus conditio fuerit purificata. Evi- denter quippe iniquum foret ad compendium, & exceptionem trahi id, quod ex sua conditione nocere & obstat habet excipienti, l. *Evidenter De except. rei iust.* Sic ut colorem non habeat sed quodammodo absurdum sit, quod in dicta apostilla positum est, quod aliâ vice huiusmodi conditio fuerit reiecta, si reiectio constituitur in prædicto defectu implementi, seu purificationis dictæ condi- tionis: cum qui sub conditione seu modo quid acceperat, ad illius implementum teneatur, alioqui donati conditio, seu repetitio datur, l. *1. C. De Conf. Wamcl. Tom. II*

donat. qua sub modo vel cōdit. l. ult. d. De condic. & ans. dat.

Ex his satis percipitur, an clerus desistere possit ab instantia suæ petitionis de adijcienda & admit- tenda conditione beneplaciti, & consensus seu au- thoritatis Sedis Apostolicæ. Cum enim jus prohi- beat non tantum exigere & accipere, sed etiam dare in hoc articulo, quamvis sub dispari pœnâ; ad hoc advigilare debet Clerus, ut quovis modo à juris tramite non recedat; ne transitoriam pa- cem quærendo, sempiterni Dei Majestatem offen- dat, d. *4. Clericus in fine*, & contra propriam conscien- tiam ad gehennam ædificet, c. *Literas versic. nos au- tem De restit. spoliat.* quod non fiet, si omnem possi- bilem diligentiam adhibebit, exhortando & orando saltem Excellentissimum Dominum Gubernato- rem, aliosque quos oportet, ne contra vel præter juris rationem hac in re, cum periculo animarum, aliquid statuatur; remonstratis prædictis, alijsque juris rationibus. Quæ si nihil proficiunt (quod non suspicamur) hoc saltem agendum erit, ut extremæ & absolutæ huiusmodi Regiæ voluntatis, simul- que adhibita apud suam Excellentiam pro parte dicti Cleri diligentia in petenda adjectione hu- jusmodi conditionis prædicti consensus, & faciendæ solutionis centesimi denarii, sub bene placito Se- dis Apostolicæ; atque item non præjudicij & se- curitatis adversus illud in futurum, literæ seu do- cumenta obtineantur, & Clero concedantur: ut quod nunc in omnium rerum tumultu, præcipi- tatione, & angustia temporis dilationem non ad- mittente, ob necessitatem Reipublicæ, ad iustam cognitionem admitti commodè non potest, in sus- penso retineatur: & rebus pacatioribus vel per suâ Majestatem clementiâ, vel per supremâ suæ Maje- statis Concilium judicialiter, secundum terminos juris & rationis definiri, ac decidi possit.

De immunitate Ecclesiarum.

S V M M A R I V M.

Immunitas ab assijs seu gabellis.

1. Clerici à personalibus & patrimonialibus oneribus liberi.
2. Immunitas per formam contractus promissa omnino servanda.
3. Privilegium non subdito indultum potentius est quàm quod subdito concessum.

CONSILIVM DXIX.

QUÆ pro parte Prioris & Religiosorum Monasterij Carthusianorum Oppidi Valencenensis à nobis petitur Iuris reso- lutio, super controversia, quæ est inter ipsos, & Magistratum dicti Oppidi, in Auditorio secretioris Concilij Regiæ Catholicæ Majestatis, ratione immunitatis & libertatis ab onere assis- riarum, & impositionum vini, & farinæ; ad quod onus dictus Magistratus prædictum Monasterium per- trahere nititur; dicto Monasterio reclamante, & privilegium immunitatis asserente: præmaturè pe- ri videtur, causâ nondum satis plenè instructâ. Pro- ut etiam Amplissimi D. Praeses, & Consiliarii dicti Concilij per suam apostillam, seu annotationem marginalem Duplicem pro parte dicti Magistratus in hoc communicatorio processu exhibita, adiectâ satis manifestè eandem causâ imperfectionem signifi-